

Till Näringsutskottet

Utskottsinitiativ Sverigepriser på el

Två kriser med bäring för energisystemet pågår samtidigt i Europa. Den ryska invasionen av Ukraina med efterföljande energikrigföring från ryskt håll bidrar till att normala leveranskedjor av gas har störts. Den utdragna och extrema värmeböljan i centrala och södra Europa har varmt kylarvattnet till franska kärnkraftverk och sänkt vattennivåerna i centrala farvatten vilket hindrar kolleveranser till tyska kolkraftverk. Sammantaget närmar vi oss därför en höst och vinter med de värsta förhållandena på energimarknaden i Europa i modern tid.

I Sverige ser situationen emellertid annorlunda ut. Som Europas största exportör av el är det svenska energisystemet att betrakta som robust. Produktionsnivåerna från svensk vattenkraft, kärnkraft och vindkraft är intakta och produktionskostnaderna har inte nämnvärt ökat de senaste åren. Ändå drabbas svenska familjer och industrier mycket hårt av den pågående situationen på kontinenten. Vänsterpartiet har under lång tid påtalat riskerna med den prissättningsmodell som låter kontinentala priser på el att smitta den svenska marknaden. Nu bevittnar vi konsekvenserna av precis det.

Anledningen är att den svenska exporten av el är prissättande även för den inhemska marknaden. Denna anomali är ett systemfel som bidrar till prishöjningar brett över hela energimarknaden. Det är också detta förhållande som behöver ändras. Genom införandet av Sverigepriser, en modell för att separera den inhemska marknaden från exportmarknaden, kan vi normalisera priserna i Sverige samtidigt som vi solidariskt tillgängliggör normala volymer el för export till våra grannländer.

Prisuppgångarna i framförallt södra Sverige utgör ett hot mot hushållens privatekonomi och industrins möjlighet att upprätthålla produktionen. Småföretagare och lantbrukare har varnat för konsekvenserna av passivitet i den rådande situationen. Priset i augusti i år är 257% högre än förra året i södra Sverige. Vänsterpartiet vill skydda de svenska elkonsumenterna från den pågående prischocken genom att åtgärda grundproblemet, nämligen den dysfunktionella prissättningsmodellen. Tillskillnad från förslag om kompensation till konsumenterna innebär förslaget om Sverigepriser på el att prisbilden stabiliseras permanent. Det skulle skänka efterlängtat planerbarhet för såväl hushållen som industrin.

Regeringens passivitet i energifrågan har hittills fått ödesdigra konsekvenser. Redan idag har företag behövt varsla personal, lägga om produktionen till nattetid, tillfälligt stoppa produktionen och se över nyinvesteringar. Konsekvenserna av fortsatt passivitet på energiområdet är ökad arbetslöshet och ekonomisk utsatthet, efterverkningarna för hela det finansiella systemet är svåröverblickbara.

Nu behöver regeringen agera på två sätt inom EU för att säkerställa en tryggad elmarknad i Sverige under hösten och vintern. Dels behöver regeringen deklarerat på energiministermötet i Bryssel den 9/9 att Sverige har för avsikt att skyndsamt implementera Sverigepriser på den svenska elmarknaden. Dels initiera en samrådsprocess med övriga EU-länder i allmänhet och våra grannländer i synnerhet för att klargöra tekniska aspekter, en utbyggd elproduktion, tidsplan och andra delar av den skyndsamma implementeringen.

Vi föreslår därför att utskottet beslutar att tillkännage till regeringen:

- Att modellen för Sverigepriser implementeras skyndsamt enligt ovan.
- Att införandet av Sverigepriser på el deklarerats av regeringen som Sveriges position under energiministermötet den 9/9 i EU.
- Att en samrådsprocess med övriga EU-länder initieras enligt ovan.

För Vänsterpartiet,
Birger Lahti